

A scurior res est, lucem adhibere oportet, omniaque genera percurrenda; eo tamen obseruato, vt vniuersum genus, à quo auspiciati fuerimus, executiamus, deinde ad reliqua transeamus, & quæ in singulo genere sunt, eodem ordine recenseamus; ne aliquot enumeratis, & multis omisis, cogamur postea quam alia interposuerimus genera, ad priora illa redire, quæ non satis fuerunt excussa. Ac ne longius abeas, quum ab effectibus morborum notas fortè capere cœpimus veluti ab actionibus læsis, executiendum est vniuersum genus actionum, quod nobis lucem aliquam adferre potest; postea percurrendæ sunt qualitates; postremò excrementa, & alia opera quæ in corpore peraguntur: atque ita ab omnibus effectibus signa petenda: Transeundum deinde vel ad ea, quæ sunt secundum essentiam, aut ad causas, & pariter depromenda ex eo genere indicia, quæ ad rem propositam facere possunt. Qua quidem in re temere vagari multos videmus, vtpote qui nullo seruato ordine nunc in vnum genus, nunc in aliud mutua quadam confusione prosiliant: notandaque interim sunt quæ propria in singulo genere rei iudicia, existunt, quæ communia, inseparabilia, quæ suapte natura vel materia, vel loci, aut alterius rei ratione suas notas præbent. Ex istis enim certa cognitio nascitur, percipimusque qualem vim singula obtineant. Ac quoniam signa omnia (vt diximus) à rei essentia; causis, effectibus, & similitudine ducuntur; contigit vt à temperamento, ætate, consuetudine, viuendi conditione, anni tempore, regione, cœli statu, sexu, habitu corporis, ab adstantibus, remedijs, medico, & (vt semel dicam) ab externis, internisque rebus omnibus, quæ quomodocunque causæ sunt eorum, de quibus agimus, quæque in nostro corpore obeunt, indicia sumamus: Contingit & illud quoque, vt de partium robore, imbecillitate, dignitate, de colore, mollitie, duritie, sonis, odoribus, asperitate, lenitate, crassitie, tenuitate, & cæteris corporis qualitatibus agamus. Item de pulsibus, ira, tristitia, metu, gaudio, de vigilijs, somno, insomnijs, motu animi & corporis, mentis constantia, & perturbatione, imaginatione, cogitatione, memoria, & respiratione: Præterea de appetentia, attractione, retentione, coctione, expulsionem, assimilatione, nutritione, concupiscentia, venere, alijsque vniuersis animi, & corporis functionibus pertractandum. Quinetiam de excrementorum substantia, quantitate, qualitatibus; & reliquis omnibus mentionem faciamus. Nec non ab excretionis modo, tempore, loco, ordine, qualitate, notas capimus. Sic etiam à morbi natura, generibus, differentijs, temporibus, partium conformatione, magnitudine, numero, coniunctione, signa sumimus; expendimusque quid simile, aut dissimile his, de quibus agimus, cum alijs sit enim omnia, quum vel secundum essentiam rebus insint, quas explicamus, vel tanquam effectus illas sequantur, aut præcedant, spectenturque vt causæ, aut similitudinem doceant, sua præbent indicia singulis rebus, communia, immediata, remota, inseparabilia, ac (vt breuiter dicam) omnia generata, & differentiæ signorum ab illis nostris vberimis fontibus emanant, nec vnquam deesse poterit in illis quod necessarium sit ad id significandum, quod quærimus. Nec illud quidem prætereundum est, quum aliquid prædicere volumus, caput quoddam, siue scopum esse quærendum, ad quem vniuersa indicia, prædicendique ratio referatur. Nam omnia, quæ salutem aut mortem ostendunt hoc vno nomine id significant, quòd maximum vel minorem recessum à naturali statu monstrant.

D Habent & eundem scopum, quæ breuitatem, & longitudinem morbi pronunciant, Siquidem in certo quodam genere quanto minores extiterint morbi, vt in vulneribus apparet, tanto breuiore eos, fore præfagiunt; in alio verò magnitudo celeritatem morbis adijcit; quod in lethalibus apparet, qui quanto grauiore fuerint, tanto celerius perimunt. Erit & in modo solutionis, qualitate, ordine, & in alijs, quæ ad prædictionem pertinere diximus, aliquid commune, quod ingeniosi facillè inuenient, ac eo quidem proposito facillimè prædictio instituetur, quæ alioqui à nullo certo principio auspicietur. Quomodo enim (quæso) ab essentia, causis, effectibus, & similitudine morborum prædicemus salutem, aut mortem venturam, eo contempto, cuius interuentu prædicti fontes suas notas præbent? At eo posito statim animus quiescit, vtpote qui sentiat se à certis principijs ad reliqua duci. Dicet ergo medicus, si fortè de morte, aut salute præfagire instituerit, proposito eo scopo, quo omnia signa ad id necessaria diriguntur ad hunc modum. Quoniam mors contingit, quum tantus est à naturali statu recessus, vt nullo pacto ad mediocritatem redigi possit, mortem protendunt omnia inditia, quoniam hunc maximum excessum ostendunt. Eodem pacto si breuitatem, aut longitudinem præfagire velit, eodem proposito scopo, suam proferet sententiam. Quoniam (inquam) breues sunt morbi, qui parum distrahunt hominem à naturali sua conditione; sit autem huiusmodi, qui hominem infestat, vt propria illius essentia, causæ, effectus, & similitudines ostendunt; prænuntio cito venturam salutem. Idem obseruetur in alijs, quæ præfagire studemus. Esto autem prædictio dubia, si par sit vis contrariorum signorum, alioqui certa, vt in hac re imperitos medicos vincamus, qui dubia omnia pollicentur. Ac vt ea, quæ in hac parte certis præceptis sumus complexi, ruidioribus vno exemplo innotescant, proponatur differendum, an febris, quæ hominem infestet, sit tertiana exquisita, vel non. Consulet itaq; medicus imprimis essentiã ipsius febris, nempe calorẽ, qui si acris, mordaxq; sit, statimq; feriat tactum, tanquam ex communi indicio in coniecturam veniet ex-